

teesit television muutossuunnista pitävät paikkansa. Ne ovat nämä:

(1) Yhä johdonmukaisemmin turvautaan pienimpään yhteiseen nimittäjään eli suurimpaan mahdolliseen yleisöön.

(2) Ohjelma-aikoja kasvatetaan nykyisestä.

(3) Kotimaisen ohjelmiston osuus vähenee nykyisestä; tilalle ostetaan suurten tuottajamaiden standardiohjelmistoa.

(4) Nämä tekijät yhdessä homogenisoivat ohjelmistoa nykyisestä.

Yleisradion tuore tutkimus (Tuuli Tukiainen: Television ulkomainen ohjelmatarjonta, Suunnittelu- ja tutkimusosasto, B 2/1987) vihjaa, että ainakin toinen ja kolmas teesi pitävät paikkansa. Entä loput?

Heikki Hellman

Tie Vietnamiin

MACDONALD, Fred J. Television and the red menace. The video road to Vietnam. Praeger, New York, 1985. 277 s.

McDonaldin kirjan perusväittäjä on yksinkertainen: Yhdysvallat ei hävinnyt Vietnamin sotaa liberaalin ja tappiomielialaa ruokkineen televisiojournalismin vuoksi, kuten uusoikeistolaiset ja konservatiivit nykyisin väittävät. Vaan: Yhdysvallat ylipäättään joutui Vietnamin suohon kriittikömmän ja kiihkeästi antikommunistisen televisionsa vuoksi.

McDonald perustelee näkemystään seuraavasti. Televisiotoiminta kehittyi Yhdysvalloissa kylmän sodan ja mc-carthyismin vuosina, joiden raskas poliittinen henki juurtui ohjelmistoon. Kun televisiosta vähin erin tuli amerikkalaisyleisön käytetyin ja luotetuin tiedotusväline, sen poliittinen luonne muutti koko poliittista kulttuuria.

Nuori Yhdysvaltain televisio uskotteli katsojilleen tuhansin tavoin kommunismin pahuutta, Amerikan hyvyttä ja periksi-antamattomuuden välttämättömyyttä;

kommunistien maailmanvalloitusuunnitelmaa on vastustettava missä hyvänsä ja koska hyvänsä, sillä muuten valtaavat maailman pimeyden voimat. Tämän sadunomaisen tulkintakehyksen vuoksi yleisö oli valmis hyväksymään Kennedyn ja Johnsonin hallitusten eskalaatiopolitiikan Kaakkois-Aasian sodassa.

Toki tv-journalismilla oli osansa myös myytin särkemisessä 1960-luvun lopulla, MacDonald myöntää, mutta se on jo toinen juttu.

McDonaldin päätelmiä ei ole pakko ottaa vakavasti nauttiakseen kirjasta. Pääosin kyse on näet Yhdysvaltain 1950-luvun ja 1960-luvun alkupuolen televisio-ohjelmiston poliittisen sisällön kuvailusta. Ote on laaja, sillä mukana ovat uutis- ja ajankohtaisohjelmien ohella myös tilannekomediat, saippuaoopperat, agenttisarjat, jne. - tuolloisen ohjelmiston koko kirjo.

McDonald näkee vaivaa osoittaakseen sen tarkkuuden, jolla kriittiset ja analyyttiset näkemykset oli kitketty tv-tarhasta. Sama sensuurihenki, joka suurimman punapelon vuosina sai kirjastot kiel-tämään Robin Hoodin poliittisesti vaaral-lisena, kahlitsi mielipiteenvapauden 1960-luvun loppuvuosiin saakka. Kun CBS:n reportteri Morley Safer näytti 1965 uutisissa amerikkalaisotilaita syyt-tämässä tuleen olkikattoisia vietnamilais-koteja, presidentti Johnson määräsi hänen taustansa tutkittavaksi. Saferia ei kyetty osoittamaan kommunistiksi, mutta CBS:n johdolle tehtiin tiettäväksi hänen epä-isänmaallisuutensa toinen selittäjä: Safer oli kanadalainen.

Jonkinlaista läpimurtoa merkitsi se, että Joan Baez pääsi 1969 esiintymään valtakunnallisessa televisiolähetyksessä. Tosin silloinkin ohjelman lähetystä siir-rettiin kolme viikkoa ja siitä leikattiin pois Baezin radikaaleimmat kommentit.

McDonald on parhaimmillaan kuva- tessaan kylmän sodan vuosien ohjelmiston poliittisuutta. Pienellä pujottelulla katso- ja saattoi rakentaa koko tv-iltansa anti-kommunistisille nautinnoille. Ensin vaik- kapa piirretty lastensarja, jossa "Captain Midnight" rientää Rautaesiripun taakse pelastamaan Zaboria, Balkavian maan- alaisen vastarintaliikkeen johtajaa. Sitten piispa Sheenin ajatuksia kommunismista uskonnollisessa ohjelmassa Life Is Worth Living: sosialistinen vapaus on "... her-

ransa vitjassa olevan koiran vapautta, käkikellon käen vapautta, vangin vapautta". Uutisia väliin: McCarthyn haastattelu, Etelä-Korean presidentti vieraillee kongressissa ja vaatii Yhdysvaltoja laajamittaiseen sotaan Kiinaa vastaan. Itä-Saksa varustaa natsikenraalin johdolla hyökkäysarmeijaa ja Yhdysvallat vakuuttaa YK:ssa kehittävänsä ydinasettaan niin kauan kuin kommunismi jatkaa hyökkäystään.

Sitten viihdettä. Valittavana on useita agenttisarjoja, joista vaikkapa **Crusader**-nimisen jokainen jakso alkaa seuraavalla johdannolla: "Crusader kertoo demokraattisten ihmisten taistelusta vapauden ja oikeuden vihollisia vastaan kotona ja ulkomailla. Nämä ovat tarinoita ihmisistä, jotka ovat saaneet apua niiltä monilta suurenmoisilta järjestöiltä, jotka ovat omistautuneet viemään totuuden valeilla ruokituille, valon pimeydessä oleville, suojelun pelossa eläville". Vaihtoehtona oli sotilasfarssi tai Yhdysvaltain armeijan propagandafilmi.

Illan saattoi sitten päättää elokuvalla **Mission to Moscow**, viihdeohjelmalla **Hollywood's Answer to Communism** tai vakavammalla kommunisminvastaisella keskusteluohjelmalla.

Edellä kuvattu tv-ilta on koottu hie-man ajassa hyppien, mutta se vastaa McDonaldin kirjan henkeä ja sisältöä.

Heikoimmillaan MacDonal on selittäessään television militaristista kommunismikauhua ja vaikutusta yleisön maailmankuvaan. Televisioteollisuuden yhteydet sotilaalliseen teolliseen kompleksiin selittävät jotain, McCarthyn ja Kennedyn tv-aidot selittävät jotain - mutta paljon jää auki.

MacDonalldille asiat ovat yksinkertaisia: "Tv loi kansallista kuuliaisuutta ajattelevan ja tietävän yleisön sijasta ... Tuloksena tästä yli vuosikymmenen jatkuneesta tasapainottomuudesta oli isänmaallisten, luottavaisten, tietämättömien ja pelokkaitten kansalaisten maa. Nuo kansalaiset olivat 1960-luvulla tuskin kykeneviä arvostelevaan poliittisia ja sotilaallisia johtajiaan, kun nämä alkoivat vääjäämättä liukua traagiseen kommunisminvastaiseen sotaan Kaakkois-Aasiassa".

Heikki Luostarinen

Agendalla: Kennedy-syndrooma

KAID, Lynda & WADSWORTH, Anne. Political Campaign Communication. A Bibliography and Guide to the Literature 1973-1982. Metuchen, The Scarecrow Press 1985.

Television aikakauden ensimmäiset persoonat Yhdysvalloissa ovat Peter Pan ja J.F. Kennedy. Vuonna 1955 likimain puolet kansakunnasta katseli televisiosta taruolennon seikkailua. Mutta varsinaisesti televisio rymisteli kansalaisten tietoisuuteen vasta Kennedyn hautajaisissa. Kolme viidestä amerikkalaisesta istui yhteisen surun ääressä (Tannenbaum & Greenberg 1986).

Samaan aikaan kun Klapper muotoili teesinsä joukkotiedotuksen vähäisistä vaikutuksista, nosti televisio Kennedyn kansakunnan agendalle, kansalaisten päiväkirjoihin. Tv-väittely Richard Nixonin kanssa vuonna 1960 synnytti Kennedy-syndrooman: tutkimus ei ole kyennyt vahvistamaan kansalaisten uskoa siitä, että Kennedy voitti Nixonin juuri väitteen ansiosta.

Tämän syndrooman sairauskertomus on Kaidin ja Wadsworthin bibliografia poliittisesta viestinnästä. Kirjaan on kerätty 2.461 viitettä, ja tutkimuksen määrän kasvu on ollut rajua. Vuonna 1972 listattiin 1.000 viitettä ja vuonna 1974 1.500, mutta bibliografiat ulottuivat 1950-luvun alkuun.

Myös Klapperilla oli mahdollisuus käyttää vuonna 1960 1.000 viitettä, mutta Kraus & Davis yrittivät selittää samaa salaisuutta vuonna 1976 jo 3.000 lähteen turvin. Salaisuus on joukkotiedotuksen vaikutus (Nimmo & Sanders 1981, 13).

Poliittinen viestintä määritellään kirjassa vain viestinnän osalta. Poliitikasta ei ole puhuttakaan. Viestintäkin määritellään lineaarisen mallin mukaan: lähettäjä-sanoma/kanava-vastaanottaja. Lisäksi bibliografia on kerätty periamerikkalaisista tieteellisistä aikakauslehdistä, mikä tietysti korostaa Kennedy-syndroomaa.

Poliittinen viestintä on sidoksissa lähes täysin vaikutustutkimukseen. Hyvän kuvan tutkimussuuntauksesta antaa Chaf-